

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Duo Tractatus

Moneta, Giampietro

Marburg, 1628

Cap. III. Quibus in rebus ac beneficiis locum habeat Optio; & continet
septem Quæstiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63048)

- 112 *Præscriptio, & consuetudo extenduntur ad casus omnino similes.*
- 113 *Melius est quod est magis gratum.*
- 114 *Mandati fines diligenter sunt custodiendi.*
- 115 *Major, vel minor dignitas quando successive possint obtineri, & inter eas ascensus, vel descensus detur.*

CAP. III.

Quibus in rebus, ac beneficiis locum habeat Optio.

QUÆRO PRIMO, *An in aliis beneficiis, quam canonicatibus locum habeat optio?*

Respondeo breviter, † quod non, tum quia nulla de hoc est lex, neque doctrina Jurisconsultorum; erubescimus autem † sine lege loqui, §. *optimum, utique, Auth. de non elig. sec. nub. col. 1. & §. consideremus Auth. de trient. & semiss. col. 3. c. illa, ne sed vac. & c. 1. de suppl. neglig. prel. in 6. cum simil.* tum quia optio inter plures datur: plura autem simul beneficia solum sunt in ecclesiis collegiatis, ut supra cap. 1. q. 1. adnotavimus, cum demum quia, cum text. *d. c. fin. de consuet. in 6. ibique & alibi Doct. de optione beneficiorum loquuntur, optari præbendam vacantem dicunt, optionemque vocant præbendarum: nomen autem præbendæ cum de beneficiis loquimur, proprie solum † locum habet in ecclesiis collegiatis, ubi adsunt canonicatus, personatus, ac dignitates, ut patet ex toto fere tit. de præben. & concess. præben. & ibi not. per Doct. in rubr. & per aliquos, in c. cum M. Ferrariensis de constit. Non negaverim tamen, hanc consuetudinem, seu statutum optandi posse etiam locum habere † in collegio aliquo mansionariorum vel aliorum portionariorum beneficiariorum in aliqua ecclesia, ut in specie voluit Abb. consil. 159. nu. 9. 19. & 20. eo quod eadem sit ratio, & text. *d. c. fin.* loquendo de canonicis non disponit, sed supponit in illis hanc consuetudinem. Quin etiam poterit lo-*

C

cum

Y

- 5 cum habere † in sacro aliquo collegio, piave universitate, ubi singulis providetur de beneficio, vel commenda, ut in militiis equitum; sic videmus in religione Hierosol. S. Joannis, antiquiores in receptione optare pinguiore commendas vacantes: ita etiam novimus in illustrissimo collegio DD. Cardinalium antiquiores in eodem ordine optare vacantem titulum. An vero etiam induci possit consuetudo, ut clerici, & presbyteri simplices, qui quodammodo sunt de corpore alicujus ecclesie, optent canonicatus vacantes, & canonici dignitates. Probabile videtur † quod sic, cum nihil repugnet eorum, quæ supra adduximus: semper enim optatur præbenda ab iis, qui sunt de ecclesia collegiata; & ita in terminis tenet Thom. Zerol. in Prax. Episc. verbo canonici, versic. ad 7. & Abb. d. conf. 159. n. 18. & 19. Quibus etiam addi possunt, quæ dicimus infr. cap. 5. quæst. 2. concl. 1.

QUÆRO SECUNDO, An possit optari domus canonicalis?

- 7 Respondeo, certum esse, † quod sic: Quamvis enim de hoc non sit textus expressus, id tamen aperte tenet gloss. d. c. fin. in verbo consuetudo, & ibi Archid. Gem. Butr. & alii, de consuetud. in 6. Bellam. decis. 63. num. Compost. c. ult. gl. 1. ext. de consuet. Prob. ad Jo. Mon. d. c. fin. num. 28 eod. tit. in 6. Abb. d. conf. 159. num. 18. & 21. Rebuf. tract. de pacif. possess. num. 140. Licet enim domus præbenda non sit; tamen vel est † annexa præbenda, ut aliquibus in locis, & in ecclesia Mediolanensi ædes sunt annexæ dignitatibus ex fundatione & institutione illustriss. æt. mem. Caroli Cardinalis Borromæi, vel certe sunt accessoriæ ad præbendas, quare sequi debent eorum naturam, jur. vulg. ut colligitur ex Card. conf. 16. num. 1. & 2. ubi etiam cum num. seqq. supponit, quod seclusa reservatione, & contractu constitutione, præbenda optata censeatur etiam optata præbenda; ubi autem præbenda sit reservata, & per Papam conferatur, censeatur etiam collata domus, neque locum habeat optio. Ea vero consuetudo indu-

inducitur † spatio decem annorum, cum non sit con-
 tra jus, neque domus aliquid habeat † spiritualitatis
 sicut habent præbendæ distinctæ, quod *inf. cap. 7. q. 1.*
 melius demonstrabitur, neque præjudicatur juri epi-
 scopali, seu alterius collatoris, cum ædes † per se non
 conferantur, juxta deducta superius *cap. precedenti, q.*
2. idq; in specie tradit Bellam. decis. 63. nu. 4. ex men-
te Compost. d. c. ult. in gloss. 1. ext. de consuet. referentis,
 summum Pontificem aliquando declarasse consuetu-
 dinem † optandi domos in Ecclesia Mediolanensi per
 25. annos obtentam valuisse, quod & nos semel, *d. q. 2.*
 admonuimus. Ex quo patet, consuetudinem optandi
 domos in hac nostra ecclesia Mediolanensi antiquissi-
 mam esse, sicut etiam antiquissima, & immemorabi-
 lis est consuetudo optandi præbendas. An vero in o-
 ptione domorum attendatur distinctio ordinum, ali-
 quid dicemus, *inf. cap. 5. quest. 2. concl. ult.*

QUÆRO TERTIO, An optio locum habeat in be-
 neficiis vacantibus apud sedem, seu alias quomocunq;
 reservatus?

PRIMA CONCLUSIO. Optio † locum non habet
 in beneficiis seu præbendis in curia, seu apud sedem va-
 cantibus. *rex. est d. c. fin. vers. in præbendis vero, ubi gloss.*
& Doct. de consuet. in 6. idemq; notavit Gig. d. tract. de
pension. q. 63. Rot. decis. 4. tit. de consuet. in no. Caputaq.
decis. 373. beneficia lib. 1. Staphil. in tract. de lit. grat. &
just. tit. de vi, & effect. claus. in cap. quod incipit in super
derogatur, nu. 3. fol. mihi, 286. Jacob. Card. Simon. tract.
de refer. benef. q. 45. num. 1. An. Falcon. simil. tract. q. 4.
effect. 1. & alii quotquot de optionibus aliquid scripse-
runt. Id quoq; habet locum † in grossis fructibus (qui
 à distributionibus, & præbenda distinguuntur, ut pa-
 tet ex *Doct. in cap. unico, de cler. non resid. in 6. Calder.*
cons. 21 tit. de præben. & Paris. cons. 32. vol. 4. Fel. in c. Ia-
cobus de Simon.) illi enim si obtenti fuerint per cano-
 nicum in curia defunctum optari non possunt, quam-
 vis redirent ad Capitulum, ut tradit *Rot. decis. 4. de con-*
suet. in no. dicens, ita fuisse declaratum per Greg. X I.

- quam sequitur Franc. in c. fin. vers. in præbendis, num. 3. de consuet. in 6. Staphil. loco mox. citan. Mil. in suo Reperit. ver. consuetudo optandi sicut non potest, post Rom. cons. 289 Gig. de pension. q. 63. num. 10. Franc. Marc. decis. Delp. 1268. 1. par. Neque tunc ubi nimirum de huiusmodi præbenda in curia vacante alicui provideatur, opus erit specialiter derogare consuetudini † de optando, sed sufficiet generalis derogatio statutorum & consuetudinum, cum earum præbendarum libera dispositio spectet ad summum Pontificem, c. licet, de præbend. in 6. & d. c. fin. eod. lib. cum simil. & ita in specie tradit Staphil. loc. cit. Talis enim derogatio extendetur ad quævis statuta etiam jurata, ut post Rot. decis. 12. de rescript. incip. nota si aliquod in antiq. docet
- 15
- 16 Staphil. ibid. Paria vero, immo idem sunt vacare † in curia, & apud sedem, ut patet ex c. 2. juncto cap. statutum, de præben. in 6. & not gloss. & Doct. ibid. & d. c. fin. de consuet. in 6. But. decis. 36. lib. 2. Simon. d. tract. q. 30. num. 2. & alii passim, licet Covar. præct. quæst. c. 36. nu. 3. & Gomez. reg. de tricen. possess. q. 31. in 1. art. latius distinguat.

Ut autem scire possimus, quibus in præbendis locum habeat optio, videndum est hoc breviter, quænam beneficia dicantur vacare in curia: sequenti vero conclusione recensebimus alios præcipuos reservationis modos: neque enim idem est, beneficium † esse reservatum, & vacare in curia, ut male & absq. fundamento voluit Calder. cons. 9. tit. de præben. ad fin. Sed reservatio habet se ad vacationem in curia, sicut genus ad speciem, ut patet ex Franc. c. statutum, num. 5. de præben. lib. 6. Bellam. decis. 654. Rot. decis. 4. num. 1. de præben. in no. Simon. d. q. 30. post Lap. alleg. 84. nisi largo modo sumere velimus vacationem in curia, seu apud sedem, quasi idem sit, atque ita vacare, quod eorum beneficiorum dispositio ad Romanam sedem pertinet.

18 Primus ergo vacationis modus in curia est per obitum † cujusvis beneficiati ad Romanam curiam venientis

nientis, ab eave recedentis, si in ea decedat, vel prope
 eam intra duas diætas legales, ut disponit *tex. in c. pra-*
sentis. de praben. in 6. hoc est, per 20. leucas, seu 40.
 milliaria, ut exponit *ibi gloss. & Dd. per tex. in l. vice-*
na millia, ff si quis caution. Idem disponitur *in extrav.*
ad Regimen Bened. XII. & est 13. tit. de prabend. &
dig. inter commun. vers. nec non quomodolibet. Idem
 quoque dicendum est, si duobus † in Romana curia 19
 super beneficio sibi collato litigantibus uterque, vel u-
 troque moriente alter, qui est possessor, in curia dece-
 dat: idem si aliter tantum sive possessor, sive petitor, in
 curia decesserit, cum ad illam † superstiti causam pro- 20
 sequente declaratum fuerit pertinuisse: his enim casi-
 bus tale beneficium collationi summi Pontificis refer-
 vatur, & in curia vacare dicitur. *Clem. unica, & ibi gl.*
& Doct. ut lit. pend. immo idem erit, † si eorum alter 21
 in curia alter extra decessit, neutro possidente: erit
 enim tunc Romanus Pontifex propter auctoritatis
 prærogativam in collatione præferendus, ut *ibid.* di-
 citur *versic. neutro autem*, quod *ibi* extendit *gloss. &*
Doct. ubi uterque possideret, † sed propter mortem 22
 declarari non poterit, ad quem de jure beneficium per-
 tineret.

Secundus est in beneficiis curialium, † qui etiam 23
 Romana sede vacante, quavis de causa ad locum per
 duas diætas vicinum secedunt, *ibiq;* moriuntur dum-
 modo eo in loco (etiamsi erat ad ipsam curiam rever-
 surus) earum domicilium seu domus propria non exi-
 stat. Ita etiam disponitur *d. c. presenti, fereque idem*
habetur in d. extrav. ad regimen. vers. ac etiam simili
modo.

Tertius est per obitum † in curia curialis habitus 24
 ibidem originem, *ibique* morantis occasione curiæ,
 ut dicitur *in d. c. presenti versic. sane si quis*, quod idem
 erit, † si non originem, sed perpetuum domicilium, 25
 seu domum etiam conductam in curia habeat, ut *ibi*
probat gloss. in verbo, originis. Quis autem compre-
 hendatur nomine † curialium, quod ad reservationem 26
 spectat,

- spectat, videndus est Mandos. *reg. 5. cancellar. q. 1.*
 27 Quartus per obitum † curialium decedentium in
 28 itinere, dum sequuntur recedentem curiam, vel † in
 loco, unde recessit curia, quam sequi propter infirmita-
 tem non potuerunt, & hoc quantumcunq; locus, ubi
 decedunt, remotus sit ab ipsa curia: *ita habetur in d.c.*
presenti, versic. porro & in reg. 5. cancellaria.
 29 Quintus per obitum † legatorum ac nunciorum
 sedis Apostolicæ, intra duas diartas legales ab ipsa cu-
 ria dictantes decedentium, *ita disponit tex. d.c. presenti*
 30 *in princip.* Immo etiam idem erit † si dicti nuncii ac
 legati ubilibet decedant, ante ipsorum ad curiam re-
 dirum, durante legatione & prosecutione negotiorum
 illis à sede Apostolica demandatorum, prout additum
 fuit, *in extravag. 10. 22. ex debito, vers. rursus huius no-*
stra, qua est 4. sub titu. de elect. in commun. & in d. extra-
vag. ad regimen in versic. ac per obitum, ubi etiam id ex-
 tenditur ad Rectores, & thesaurarios in terris Romæ
 ecclesiæ.
 31 Sextus est in beneficiis † quibuslibet S. R. E. Cardia-
 nalium, & officialium, ut cancellarii, notariorum, ab-
 breviatorum, collectorum, & aliorum quorumcunq;
 sedis Apostolicæ ubicunq; decedentium: *ita habetur*
in d. extravag. ex debito. versic. episcopalis in super, &
extravag. ad regimen, d. versic. ac per obitum. De pro-
 32 thonotariis † late Simon. *d. tract. q. fin. Mandos. ad*
reg. Cancell. q. 7. & 8. De collectoribus & subcollecto-
 33 *ribus † ast reg. 4. Cancell. ubi inter alios glossat. opti-*
me Mand. Bellene. tract. de char. subsid. q. 115. & seq.
 34 *Simon & Add. loc. infr. citando.* Idq; procedit licet † of-
 ficiales postea esse desierint, *ut in d. Reg. habetur, cum*
 35 *beneficium semel affectum † semper duret affectum,*
ut tradunt D. de Rot. decis. II. 13. 14. 15. de prebend. in an-
tiq. 20. in antiquior. Anch. cons. 138. prope fin. Simon.
d. tract. q. 33. num. 4. & 5. Secus vero erit in acquisitis
 post dimissionem officii, *ita post Bellam. in c. cum in*
distribuendis de temp. ord. tradit Rebus. in Praxi benefi-
titu. de reserv. num. 25. ubi alias limitationes tradit ad

hunc casum, & patet ex regula cancella ubi Mandos. & alii.

Septimus per privationem, seu depositionem † factam in curia; id ipsum habetur d. *extravag. ex debito, versic. huiusmodi autem & d. extrav. ad regimen, vers. nec non & not. Rot. de re judic. decis. ult. in antiquior. & late tradit Simon. d. tract. de reserv. benef. c. 39. post. Fran. d. c. presenti, §. sane, & alios.* Et ratio est, quoniam eo in loco dicitur vacare beneficium, ubi fit privatio, ut post *Rot. decis. 31. de prabend. in antiq. & alios* fuse persequitur *Granue. in Addit ad Simon. ubi supra.*

Octavus per resignationem † in curia factam, ut disponitur in *dd. extravag. loc. cit.* idque licet resignatio ibidem fiat in manibus ordinarii, vel constitutio procuratoris ad resignandam alibi facta sit, ut tenet *Rot. de rer. permut. decis. 1. num. 5. in no. probatq; Simon. d. tract. c. 28. quem videre poteris cum ibi Add. Flam. Paris. de resig. benef. lib. 2. q. 20. n. 7.*

Nonus per adeptionem † secundi incomparabilis, ut patet ex iisdem *extravag. nec non ex Joan. 22. in extravag. execrabilis, de prabend. in com. Simon. d. tract. q. 26. num. 1.* ubi etiam dicit, fuisse suis temporibus regulam cancell. 64. & num. 5. sed nunc est reg. 1. in qua renovantur omnes reservationes, de quibus in *d. extrav. execrabilis.* Subditque id procedere sive ex juris dispositione vacent, sive ex decreto Papæ. Sed hic modus vacationis inducit potius simplicem reservationem, si proprie loqui velimus, quam vacationem in curia, ut *infra dicemus*, licet *Rot. large loquendo, in decis. 65. de rescript. in antiq.* dicat, ea beneficia vacare in curia.

Decimus est per translationem, † consecrationem, seu benedictionem, electionum cassationem, postulationum repulsionem, & similia facta in curia, ut in *præcit. extrav. & late persequitur Simon. d. tract. q. 26. & 32.* De quibus *extravag. præcipue vero † de extravag. ad regimen, quæ est Bened. XII.* illud advertendum est, morte illius Pontificis expirasse, cum ad vitam suam durare voluerint, sed eam nunc per summos Pontifi-

ces innovari, & inter regulas cancellariæ Apostolicæ collocari, ut *d. extravag. ex debito tradit Gemin. in c. statutum. colum. 2. de præb. in 6. de altera vero Cassad. decis. 3. de constit. Simon. d. tract. q. 26 num. 4. & q. 32. n. 2. ibi Add. adnotarunt, Rebuf. d. tit. de reservat. Mandos. & alii, ad 1. reg. cancell. q. 1. & 2. Apud quos etiam, & apud Æne. Falcon. ac Gaspar. de Perus. in consimili tract. de reservat. nec non & Dd. in d. extrav. & c. 2. & c. præsent. de præben. in 6. videre poteris alios, si qui sunt, in curia seu apud sedem, vacationis modos.*

SECUNDA CONCLUSIO. Optio locum non habet † in beneficiis quomodocunque reservatis sive generaliter, sive specialiter, ut voluit Rot. decis. 1. de rer. permut. in no. num. 4. Mædan. decis. 267. Pute. decis. 4. libr. 2. Franc. Marc. decis. Delph. 1271. num. 1. part. 1. Flam. Paris. de resig. benef. libr. 2. q. 20. num. 3. Anastas. Germon. in moderno tract. de indult. Apost. §. etiam ex eo, num. 12. Mandos. ad cap. alleg. 84. in verbo optio Æneas Falcon. in d. tract. de reservat. 4. q. princip. effect. §. in fin. Gig. de pension. q. 63. num. 9. Simon. d. tract. q. 45. num. 3. & ibi Add. in verbo, superfluum; idemq; voluit Archid. in c. fin. de consuet. in 6. Collect. in c. ex tenore, col. 1. q. 6. de concess. præbend. & post Roman. cons. 24. tract. Mil. in Repert. versic. consuetudo optandi non habet locum, il. 1. Et quamvis hæc opinio sic indistincte loquens satis probabilis sit propter tantorum patrum auctoritatem: aliqui tamen eam dupliciter temperant. Primo, ut non procedat, † ubi reservatio specialis fit ad instantiam patris: ita Gemin. & Franc. post alios d. c. fin. §. in præbendis. Card. cons. 16. ad fi. Cassador. decis. 4. num. 7. de concess. præbend. Staphil. loco supra in princ. 1. conclus. alleg. num. 4. Et eam rationem omnes si asserant quæ sunt, ambitiosa est reservatio, atque adeo restringenda juxta *c. quamvis, & c. si propter sua, de rescript. in 6.* Secundo, ubi reservatio specialis (in gratiam nimirum alicujus) fit † non de certo beneficio sed de incerto, ut puta, quod quis duxerit acceptandum, ita post Gemin. cons. 104. juxta fi. & Franc. d. c. fin.

c. fin. in principio, versic. ultimo, voluit Simon. d. q. 45. n. 6. & 8. & tenere etiam videtur Rot. decis. 5. de consuet. in no. Aliter quoque alii distinguunt, ut videre est apud Falcon. d. effect. 5. & Gasp. de Perus. de reser. benef. quest. 2.

Jam vero videamus nunc, ut superius polliciti sumus, aliquos alios præcipuos reservationis modos: seu quænam præcipue beneficia dicantur reservata.

Verum illud præmittendum est, duplicem † esse re- 44
 reservationem, altera enim est generalis, altera specialis, ut docet & late probat Rebuf. in Add. ad 2. reg. cancell. in fi. Mandos. 4. q. proæm. neg. & Falcon. d. tract. de reser. q. 2. princip. Simon. eod. tract. q. 4. consulto enim omitto † mentalem reservationem, per quam Papa 45
 reservabat aliquod beneficium in specie, vel in genere, ut personæ sibi gratæ, nomine non expresso, provideret, de qua per Simon. loco cita. num. 2. ibiq; Add. & Mandos. in II. reg. cancell. q. 3. & 4. & alios, cum quia amplius non est in usu; immo eam simul cum quibuscunque gratiis ad vacatura, mandatave de providendo, & expectativis sustulit concil. Trid. sect. 24. c. 19. de reform. tum quia non distinguuntur à generali seu speciali. Omitto etiam tertiam illam speciem, quam aliqui constituunt † individua, seu specialissimæ, de 46
 qua per eundem Simon. d. q. 4. numer. 4. & q. 15. num. 1. cum ea non nisi secundum magis & minus à speciali distinguatur. Differt autem generalis † reservatio à 47
 speciali, vel quia generalis sit, quæ per jus commune introducta sit, quamvis de ea mentio fiat in extravag. specialis vero, quæ per regulas cancellariæ, vel etiam extravag. ultra jus commune disponentes, ut voluit Cassad. decis. 3. de reseruat. num. 7. Gambar. de offic. leg. lib. 3. nu. 121. & probare videtur Simon. d. q. 4. num. 4. 11. & seqq. Vel potius quod illa generalis sit, quæ de aliquo genere beneficiorum ac personarum fit, puta si reservantur dignitates cujusvis ecclesiæ, vel omnia beneficia officialium sedis Apostolicæ, aut certis mensibus vacantia; specialis vero, quæ fit de certo benefi-

cio, aut ad favorem certæ personæ; & hoc non considerato, quod per jus commune vel per extravag. aut regulas cancellariæ, seu etiam per decretum Pontificis ea reservatio fiat, ut patet ex decis. *Rot. 28. de praben. in antiq. & 3. de rest. spol. Gemin. cons. 3. & 12. & Ægid. consil. 29. & Rebuf. in Praxi. Benef. tit. de reserv. nu. 1. usq; ad 11. & rationibus, quas d. q. 4. nu. 5. & quatuor seqq. affert: neq; satis illis facit Simonet qui tandem, num. 14. in hanc distinctionem inclinat, dum concludit, reservationes, quæ generaliter inducuntur in regulis cancell. ab Innoc. citra editis, generales esse, non autem speciales, qua de re videre poteris latius tractantem Æn. Falcon. d. tract. de reserv. benef. quest. 2. Nunc autem descendamus ad casus seu modos præcipuos reservationis beneficiorum.*

- 48 Primus ergo modus est per vacationem † in curia, seu apud sedem. Beneficia enim omnia vacantia apud curiam sunt reservata, ut patet ex tex. *d. c. 2. de prabend. in 6. & ibi omnes Simonet. d. tract. q. 30. num. 1. & includit omnes illos decem, quos superiori conclusione recensuimus. Exiis tamen duos puto non proprie vacationem in curia, sed simplicem reservationem inducere, quorum alter est sextus in ordine † de beneficiis S. R. E. Cardinalium, & quorumcunque sedis Apostolicæ officialium, ubi in loco à curia distante ultra duas diætas eos decedere contingat, ut satis patet ex Rebuf. d. tit. de reservat. num. 25. juncto num. 2. ubi distinctos casus ponit reservationis beneficiorum officialium à vacatione in curia. Alter est nonus de vacatione per adeptionem secundi, de qua per Jo. 22. in extravag. execrabilis, tit. de prab. in commun. quæ etiam per primam regulam cancell. innovata est, & aliquid etiam, in d. extravag. ex debito, & extravag. ad regimen, quod vero hæc non sit proprie vacatio † in curia, colligere est Paul. Bachin. in Frax. reg. cancell. tit. de benef. reserv. general. ubi & ipse distinguit tam vacationem beneficiorum Cardinalium, & officialium, quam per affectationem alterius semper extravag. execrabilis.*

li. Sed memagis movet illa ratio, quod cum argu-
 mentum à vi vocabuli valeat, *ut in hac specie in mate-*
riare reservationum tradit Mandos. ad reg. 2. cancell. q.
5. num. 5. procul dubio beneficia proprie in curia, vel
 apud sedem vacare nō dicentur, nisi vel quis in Roma-
 na curia, vel prope eam decedat, vel aliquid circa be-
 neficium in ea fiat, vel per beneficiatum resignando,
 vel per Romanam sedem pura privando, electiones
 cassando, postulationes repellendo; sicque dicere pos-
 sumus, nec forsitan male, solos quinque primos simul
 cum octavo ac decimo ex supra positis modis esse pro-
 prios vacationis in curia; quibus ob eandem ratio-
 nem addere possumus † reservationem illam, quæ sit
 per appositionem manus summi Pontificis, & aliqui,
ut Rot. decis. 10. num. 1. de praben. in no. & decis. 25. nu.
4. de concess. prabend. in antiq. affectionem vocant, ut
 cum Papa beneficium aliquod contulit inhabili; vel
 similes casus, de quib. *tex. & Doct. in c. ut nostrum, de*
appell. c. si eo tempore, de elect. in 6. & in extravag. ad Ro-
man. de prab. in commun. Falcon. de reservat. benef. in
Pralud. 3. & Gaspar. de Perus. quest. 10. Simon. q. 64.
Mandos. in proem. reg. cancell. q. 5. Rebuf. d. tit. de re-
ser. num. 30. & seqq. ubi etiam ostendunt affectionem,
 à reservatione quid differat, nisi velimus cum Man-
 dos. *ad reg. 5. cancell. in princip.* solum casum mortis in
 curia, vel prope curiam includere, à quo in præsentì
 cum communiori dissentimus. Sicque soli illi quinque
 proprii erunt modi vacationis in curia: Sed quicquid
 sit, illud nobis sat esse debet per eos omnes ita reserva-
 ri, & affici beneficia, ut regulariter non nisi per sum-
 mum Pontificem conferri queant.

Secundus reservationis modus, seu casus est eorum
 beneficiorum, † quæ vacant per promotionem ad e-
 piscopatatum, de qua *in d. extravag. ad regimen, & per*
Mandos. ad 1. reg. cancell. q. 15. & Rebuf. ibid. & Falcon.
d. tract. q. 2. princip. & Simon. q. 22. & ibi Add. ubi etiam
 inter ceteros tradunt, quando † beneficia hæc vacant
 de jure, seu de stylo Romanæ curiæ.

Tertius

54 Tertius est in beneficiis † familiarium Papæ & Cardinalium, de quibus in *extravag. ad Romani*, quæ est *Paul. 2.* & *ult. sub tit. de prabend. in communi* & *reg. 3. cancell. ubi Rebuf.* & *alio glossat.* & *Mandos. q. 17. 18.* & *19. Simon. d. tract. q. 35. ibiq. Add. & Gomez. ad reg. de impetr. benef. vac. per obit. fam. Card. quæ est 32. ubi etiam Mandos.*

55 Quartus est in omnibus † dignitatibus pontificalibus, nec non majoribus post pontificalem in cathedralibus, ac principalibus in collegiatis valorem decem florenorum auri excedentibus, nec non prioratibus, præposituris, atq; aliis dignitatibus conventualibus, & præceptoris generalibus ordinum, quorumcunque, sed non militarium, ut *disponitur in 2. & 3. reg. cancellaria*, ubi *Rebuf. Mandos. & alii glossat. hanc rem optime pertractant.* Dubium autem maximum est, quid sibi velint illa verba, quæ in fine, *d. reg. 3.* ponuntur, ac *fel. rec. Pauli 2. Innoc. 8. Adriani 6. & Pauli 3. Romanorum Pontific. præcessorum suorum vestigiis inhærendo declaravit, dignitates, quæ in cathedralibus, vel Metropolitanis post Pontificales non majores existunt, & quæ ex Apostolicæ sedis indulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut consuetudine præscripta, vel alias quovis modo in collegiatis ecclesiis præminentiam habere noscantur, sub reservatione prædicta comprehendere;* videntur enim hæc parti primæ adversari, in qua solum non majores post pontificalem in cathedralibus reservantur, quoad collegiatis vero videtur idem continere, quam difficultatem *Rebuf. removit quidem. Mandos. vero, d. reg. 3. q. 16. optime sensit, & satis congrue solvit, dicens, quod hæc ultima pars ita veniat ampliativa ad primam, quod in secunda reserventur non simpliciter, & absolute omnes dignitates non majores in cathedrali, sed illæ, quæ aliquo ex illis vel aliis modis præminentiam habent in collegiatis ecclesiis, prout dicit esse aliquas dignitates hujusmodi in Alemania. Sed quicquid sit, certe nunc saltem in Italia omnes dignitates*

itates tamquam reservatæ regulariter per Papam, vel Apostolica saltem auctoritate conferuntur, idque forte solum ex stylo curiæ, cum eadem solum dignitates etiam in novis regulis Innoc. IX ad Clem. VIII. reservatæ sint, & est ibi quoque hac de re, *reg. 3.*

Quintus est de vacantibus † in mensibus reserva- 56
tis, qui quidem juxta regulam cancellariæ editam à Paulo 3. erant, Januarius & Februarius, Aprilis & Majus, Julius & Augustus, October & November; reliqui vero ita ordinariis concedebantur, ut in iis possint de quibusvis beneficiis, non tamen generaliter, aut specialiter reservatis disponere; & hæc reservatio solum effectum habebat extantibus expectativis, prout ex ipsa regula videre est, & notavit inter alios Staphil. *de lit. grat. & just. in pralud.* Aliquibus tamen ordinariis collatoribus conceditur alternative mensium, & quidem etiam non extantibus expectativis, prout inter regul. fel. record. Innoc. IX. nec non S. D. N. Clementis Papæ VIII. videre est *in reg. 8.* ubi summo Pontifici reservantur quæcunque beneficia vacantia in mense Januarii, Martii, Maji, Julii, Septembris & Novembris. etiam si reservata non sint; de vacantibus vero in aliis seu mensibus extra curiam, dummodo alias dispositioni Apostolicæ reservata, vel affecta non fuerint, & ad eorum duntaxat, non aliorum cum eis dispositionem pertineant, Episcopis residentibus libere disponendi facultas conceditur.

De quibus omnibus alternativis † & earum effe- 57
ctu, videndi sunt Staphil. *in d. pralud.* Mandos. *ad reg. 11. cancell. q. 11. & ad reg. 27. q. 16. Pute. decis. 492. lib. 2. & 88. lib. 5. Cassad. de rest. spol. decis. 2. Pavin. de potest. Capit. sed vacant. q. 10. Add. ad Simon. d. tract. de reserv. q. 4. 7. & 71. Fulse. lib. 2. de Visit. cap. 28. & alii passim.* De aliis vero casibus † reservationis beneficio- 58
rum, ejusque materia plenius videas, si lubet per Simon. Falcon. & Gaspar. de Perus. *ad tract. de reserv. benef. per totum.* Rebus. *in Praxi. benef. tit. de reservat. & ad 20. priores reg. cancell.* ubi etiam latissime Mandos. Cassad.

Cassad. tit. de reg. cancell. decis. 9. 34. 37. & tot. tit. de reservat. & sapius tit. de prab. Rot. tūm alibi tūm tit. de praben. in antiq. fere per totum, Gomez. in reg. de trien. possess. q. 31. & Doct. in t. ut nostrum, de app. c. 2. c. statutum, & c. presenti, de praben. in 6. & in extravag. supra alleg Menoch. de arbitr. judic. libr. 2. cent. 3. casu 201. d. nu. 110. ad 128. Flam. Paris. de resign. benef. lib. 3. quest. 1. Cucc. Instit. cancell. lib. 2. tit. 7. qui est de praben. Mil. & Bertach. in suis Repertor. verbo, reservatio, & alios passim. Hic enim aliquid de hac reservationis materia attingisse sufficiat, ne omnino jejuni eam pertransire videremur, cum de option. ad cujus cognitionem ea valde utilis est, ageremus, neq; pro quavis, quæ de reservatione incideret, quæstio, tot alii auctores tibi evolventi essent.

Nunc vero propius ad rem accedendo ad sequentes conclusiones veniamus; ex quibus etiam duæ priores clariores fient.

59 TERTIA CONCLUSIO. Optio nequaquam locum ꝑ̄ habet in beneficiis, ac præbendis vacantibus in curia, quamvis per summum Pontificem non conferantur, sed ab alio, cui commissa sit facultas disponendi de vacantibus in curia. Ita gloss. d. c. fin. in verbo, ordinatur, & ibi Gem. Franc. & alii omnes de consuet. in 6. Franc. Marc. decis. Delph. 1258. num. 4. 1. part. Neq; obstabit tunc quod in textu dicitur, locum non esse huic consuetudini in præbendis apud sedem Apostolicam vacantibus, cum de ipsis per Romanum Pontificem ordinatur, quasi utrumque requiratur, & hoc postremum pro conditione ponatur, & taxative adjectum sit. Respondetur enim primo cum gloss. hic factis censeri, per Romanum Pontificem aliquid fieri, si per alium faciat, vulg. reg. qui per alium, deinde dici posse, illud cum, adjectum esse potius demonstrationis gratia, quam taxationis ex eo, quod sint ꝑ̄ diversæ orationes, juxta not. per Castr. consil. 339. vol. 1. in no. impress. late per Fel. in c. super literis, in princ. lim. 4. & s. ad audientiam, il. 2. concl. 6. de rescript. Tertio quod
ubi

ubi etiam taxative adjecta sit illa dictio, & conditionem importet, id sit ad excludendum casum, de quo in sequenti conclusione, ut optime gloss. hic & ceteri adnotarunt: ex hac vero conclusione inferri potest per prædicta, Episcopum † habentem indultum pontificium collationis beneficiorum reservatorum (dum tamen in specie † comprehendat etiam vacantia in curia, ut per textum, qui apertissimus est, *inc. 2. de prabend. in 6.* docet gloss. & omnes, *d. c. fin.*) ita posse conferre præbendam vacantem, ut nullo modo locus sit optioni, seu consuetudini ac statuto optandi. Germanon. tamen *in moder. tract. de indul. Apost. §. etiam ex eo numero 22.* contrarium tenet † in beneficiis vacantibus in mensibus reservatis stante immemorabili consuetudine, optandi speciali ratione, quoniam immemorialis consuetudo vim habet & ipsa privilegii, & quia hujusmodi indulta † non ampliant facultatem conferendi beneficia, sed solum removent impedimenta cum alias de jure communi possint Episcopi quæcunque beneficia non reservata in corpore juris conferre; secus vero erit in reservatis hujusmodi reservatione clausa in corpore juris.

QUARTA CONCLUSIO. Optio potest fortasse habere † locum in beneficiis vacantibus in curia, si intra mensem à die scientiæ vacationis per Romanum Pontificem non conferantur. *ita gloss. d. c. fin. verbo, ordinatur ibi post mensem, ubi Franc. Gemin. & ceteri, alia gloss. in c. presenti, in figuracione casus, de praben. in 6. idem etiam tenet Gig. d. tract. de pension. q. 63. num. II. & Zerol. in Prax. Episc. verbo, canonica, vers. ad 7. conclus. 6. & Æn. Falc. de reser. q. 4. effect. 6. num. 2.* Ratio illa est, quia beneficia † vacantia in curia, si per summum Pontificem intra mensem non conferantur à die scientiæ, ut volunt ibi antiqui Doct. vel ut Archid. à die vacationis, quod etiam voluit Gemin. post gloss. conferri possunt per ordinarium collatorem, *prout disponitur in c. statutum, de praben. in 6. & not. gloss. & Doct. ibi, & d. c. fin. Æn. de Falcon. d. tract. de reser. benef. 4. quæst.*

quæst.

quest. princ. effect. 20. Gasp. de Perus. in simil. tract. quest. 5. Paul. Grannuc. in Addit. ad Simon. in simil. tract. q. 47. nu. 14. Rebuf. ad 9. reg. cancell. & in form. nov. provis. vers. dummodo tempore data, num. 14. ubi etiam o-
 67 *stendit, † ordinarium sede vacante simplicia beneficia ante mensem conferre non posse, postea vero recte. Quam quidem dispositionem, d. c. statutum, limitant*
 68 *ibi Doct. ut non procedat † in devolutis ad Papam. Franc. vero num. 6. & Arch. num. 3. dicit, habere locum*
 69 *solum in vacantibus in curia: non autem † in iis, quæ alio modo reservata sunt. Rursus gloss. in extravag. execrabilis, in verbo, quoquo modo de prabend. in commun. dicit, cessare illius provisionem in reservatione, de qua in d. extravag. execrabilis, in qua reservantur beneficia vacantia per adeptionem secundi incompatibilis cum primo, & item hoc secundum quo ipso iure sunt privati, nisi illud primum citra mensem resignaverint in manibus superioris. Sed quicquid sit de iure communi saltem antiquo, cõmunis est opinio Doct. quod hodie illius dispositio locum non habeat, quia*
 70 *illud c. statutum † revocatum sit per extravag. ex debito, de elect. vel per extravag. ad regimen, de praben. in commun. vel demum per extravag. pia sollicitudinis, quæ est i. de praben. in commun. ut patet ex gloss. i. d. extravag. pia sollicitudinis, Jo. An. Gem. & aliis præter Archid. d. c. statutum, idem voluit Lap. alleg. 96. in princip. Gomez. ad reg. de trienn. possess. 9. 31. vers. & ideo pro clariori, & Simon. d. tract. de reserv. benef. q. 30. nu. 2. sed dum ille alleg. Doct. in c. 2. isti eisdem, in c. presentis, de praben. in 6. quod etiam dixerunt correctum fuisse per d. extravag. pia sollicitudinis, voluerunt semper allegare, d. c. statutum. Puto autem correctam illam dispositionem, cap. statutum, non quia in aliqua ex dd. extravag. mentio fiat de mense, quod ad rem faciat, ut aliqui ex cit. Doct. voluisse videntur, cum mēsis, de quo in d. extrav. pia, aperte ponatur pro tempore, intra quod voluit Bonif. VIII. suam illam constitutionem obligare; inquit enim, intra unum mensem a*
data

data presentium, sed potius, quia memores summi Pontifices earum *extravag. conditores*, illius constitutionis seu can. *statutum*, qui jura omnia in scrinio petitoris sui censentur habere, constitutiones condendo † posteriores, priorem, quamvis de ipsa mentionem 71 non faciant, revocasse noscantur, ut verbis utar ejusdem Bonifacii, *in c. 1. de constit. in 6.* Quamvis non desint etiam qui velint † *d. c. statutum*, non esse revocatum, ut patet ex iis, quos refert, & sequitur Æn. Falcon. *d. q. 4. effect. 6. nu. 1. & 3. in tract. de reserv. benef.* cujus sententia probabilitate non caret, cum nusquam in illis *extravag.* neque de *d. cap. statutum*, neque de mense ulla mentio fiat.

SECUNDA CONCLUSIO. Quæ etiam ex secunda cõclusionione cum ibi deductis maxime vero in quinto modo reservationis colligitur. Optio locum non habet † in beneficiis reservatis per alternativam: ita 73 *in specie tradit Paul Granut. in Addit. ad Iac. Simon. d. tract. de reservat. q. 45. in verbo superfluum*, maxime vero locum habebit ubi motu proprio fiant ad late tradita per Simon. & Granut *loc. cit.* & per nos, *d. concl. 2.* multo autem magis cum per summos Pontifices in regulis cancellariæ, quas pro tempore edunt, tollantur atque irritentur consuetudines etiam immemorabiles optandi majores, & pinguiores præbendas cum amplissimis clausulis derogatoriis, prout de regula alternativæ à Sixto v. testatur Granut. ubi supra, & nunc habemus regulam 8. inter eas, quæ à S. D. N. Clemente VIII. editæ fuerunt initio sui Pontificatus. Verum de hac derogatione aliquid etiam dicemus, *inf. cap. ult. quest. 1.*

SEXTA CONCLUSIO. Optio locum † non habet 74 in beneficiis resignatis in curia; patet ex *concl. 1. in prin. & ex 8. modo vacationis in curia*, cum ibi latius deductis, & tenere videtur in terminis Mandos. *ad reg. 34. cancellaria*, qua est de *ann. possess. q. 50. num. 7. Paris. de resign. benefic. lib. 1. quest. 4. num. 55.* secus tamen erit si resignatio facta sit in partibus in manibus legati, ut

D optime

optime ibid. tradit Mandos. cum eadem non sit curia legati, & Pontificis.

75 SEPTIMA CONCLUSIO Potest induci † consuetudo specialis optandi etiam in beneficiis reservatis, & vacantibus in curia: ita Cald. *cons. 3. de consue. p. totum*, ubi etiam contrariis satisfacit, optima illa ratione, quod licet consuetudo sit contra jus, tamen potest etiam contra jus introduci consuetudo spatio saltem 40. annorum. Cald. sequi videntur, dum ad illum se remittunt, Zerol. *in Prax. Episc. ver. canonica, vers. ad optimum, concl. 11.* Staphil. *tract. de lit grat. tit. de vi, effect. clausul. versic. in super derogatur, num. 5.* idem in memorabili consuetudine aperte tradit Germon. *in alleg. tract. de indult. Apost. §. etiam ex eo, nu. 15.* post Rot. Rom. in una Bonon. optionis die 9. Januarii 1579. coram R. P. D. Lancelloto nunc meritissimo Cardinali, satisque probat, *num. 16. & seqq.* ubi etiam ostendit non obstare, quod hujusmodi consuetudo interrupti videatur per renovationem regularum de mensibus reservatis, quia nimirum ad interruptionem hujusmodi consuetudinis requiritur, quod interveniat actus illi contrarius, quæ ratio forte procederet, ubi in regalis cancellariæ non adesset expressa derogatio; & amplissima harum consuetudinum optandi.

76 OCTAVA CONCLUSIO. Optio locum habet in iis præbendis, quæ devolvuntur ad Papam ex negligentia inferiorum in non conferendo intra sex menses à die notitiæ vacationis, *juxta textum in c. nulla, c. quia diversitatem, de concess. præbend.* ita in speculo voluit Franc. Marc. *decis. Delphin. 1259. num. 2. 1. par.* Archid. Gem. & Franc. post alios, *d. c. fin. §. in præbendis de consuet. in 6.* Greg. Tholos. *tract. de benef. c. 39. num. 1.* quamvis contrarium voluerit Jo. An. *d. c. fin. in verbis vacantibus, & Add. ad Rot. decis. 1. de rerum permut. no. num. 7.* ubi tamen perperam in contrarium allegavit Jo. An. quod & Tholos. fecit. Moventur omnes illi nobiscum sentientes, quia tunc jure ordinario confert Pontifex, quam tamen rationem refellit quidam Alex.

Alex. de Antil. apud Gemin. d. §. in præbendis, num. 4. quia sic posset etiam fieri optio in vacantibus in curia, quæ nunc jure ordinario Pontifex, non de plenitudine confert potestatis, c. 2. & c. statutum, de præben. in 6. in quibus tamen locum non habet optio, ut supra ostendimus, ad quod nihil ibi Gemin. Replicari tamen potest, & debet, † Doctores eos, cum dicunt Papam conferre jure ordinario, quando confert beneficia devoluta, non ita intelligendos esse, quasi velint, ea cõferri de jure communi; sed quia in iis summus Pontifex est loco ordinarii collatoris, & quasi in ejus locum subrogatus, illius personam repræsentat, quod non accidit in beneficiis in curia vacantibus, aut alias reservatis. Ex quo etiam incidenter infero, beneficia eorum, qui in curia morantur, originem ibi vel etiam domicilium habentes, non tamen curiales sunt, neque ibi occasione curiæ morantur, licet ibi decedant, optari posse; neque enim sunt reservata, ut patet ex cap. præfenti §. sane, de præben. in 6. ubi gloss. & Doct. sed ea ordinario jure Papa, vel alius collator ordinarius confert; in mensibus tamen Apostolicis vacantia confert Papa tanquam reservata, ideoque tunc locum non habet optio, juxta dicta superius, concl. 2. ad fin. Quod vero opponunt (ut ad priorem quæstionem redeamus) sibi ipsis Doctores illi, objiciunt etiam Add. ad Rot. loco cit. non posse hoc loco locum habere ullo modo optionem, quia ad optandum datur tempus 20. dierum, ut dicitur, d. c. fin. §. ultra, & nos inf. cap. 6. quæst. 1. collatio autem non potest devolvi, nisi ad minus post sex menses, d. c. nulla, de concess. præben. Respondent autem & optime Gemin. & Franc. d. c. fin. §. in præbendis, quod aut ille, qui vult optare, fuit statim certificatus de vacatione præbendæ, & non poterit optare nisi infra 20. dies, sicque procedit objectio; aut non fuit certificatus, sed per multum temporis ignoravit, & tunc cum isti 20. dies non currant, nisi à die scientiæ, ut dicit hic gloss. & omnes, & nos infra d. cap. 6. q. 2. bene poterit optare. Quod si rursus urgeas cum Add. ubi

- supra tempus opinionis currere à die vacationis nota in ecclesia, ut dicere videtur gloss. pen. juncta antepen. in clem. 1. de concess. præbend. & colligi videtur ex tex. ibidem, quo casu posita ignorantia in ecclesia de hujusmodi vacatione non videtur posse esse locum de-
- 78 volutioni, cum etiam tempus sex mensium † non currat nisi à die notitiæ, d. c. quia diversitatem, de concess. præben. & c. licet de supplen. neglig. prælat. Respondeo, quod tempus optandi non currit nisi à die veræ scientiæ, non autem fictæ, ut dicam inf. d. q. 2. & tenet etiam, si recte advertatur d. gloss. pen. dum aperte dicit, & probat dispositionem illius Clem. de scientia præsumpta ex notitia publica, quæ habetur in loco beneficii,
- 79 specialiter procedere † in casu illius tex. de impetrante beneficium, cui mandatur provideri de eo, quod infra mensem à vacationis ipsius notitia duxerit acceptandum. Ex quo etiam patet, non habere locum in notitia, quæ requiritur ad hoc, ut currat tempus sex mensium. Quod vero ibi dicit gloss. pen. de privilegio optandi, intelligitur non de nostro jure optandi, sed de privilegio eligendi intra decem dies alteram ex duabus æqualibus præbendis, de quo in c. si pluribus, de præben. in 6. ut ibi per eam, sed ea etiam ficta notitia admessa in optione, adhuc casus optandi in devotus potest contingere. Fingamus enim tam præbendam, quam ordinarium collatorem in eodem loco ab ecclesia justa ex causa abesse, ibique illum decedere, procul dubio statim curret tempus sex mensium col-
- 80 latori, cum maxime † etiam extra dioccesim constitutus possit sua beneficia conferre, gloss. c. statutum ver. remotis, de præb. in 6. late Zerol. in Prax. Episc. ver. beneficia, vers. ad 9. & Menoch. de arbitr. judic. lib. 1. q. 43. n. 19. potest autem tunc esse, ut non nisi post sex menses nota fiat in ecclesia vacatio præbendæ, sicque habebit locum optio. Ad illam autem quæstionem, quænam
- 81 præbenda † censeatur reservata, quando reservatur præbenda alicujus, & ille optet aliam, quoniam est de raro contingentibus, remitto te ad Æn. Falc. de reser-

vat. effect. 37. An vero, & quomodo optio locum habeat in beneficiis, de quibus mandatur alicui provideri, quæve specialiter conferuntur per Papam; quæ duo reliqua videbantur pro complemento hujus 3. quæstionis, quoniam derogationem requirunt, de iis latius tractabimus *in cap. ult.* ubi de derogationibus optionum agemus.

QUÆRO QUARTO, *An in beneficiis juris patronatus locum habeat optio?*

Respondeo † quod non: ita in terminis voluerunt 82
Fed. sen. cons. 62. num. 1. & Mil. in Repert. verbo, consuetudo optandi non habet locum, il. 1. Et miror, quod de hoc nihil dixerint Lambert. & alii, qui de jure patronatus scripserunt. Rationem vero neuter illorum affert. Nos illam afferre possumus, quod si reservatio, quæ fortior est optione, cum illam vincat, juxta superius deducta *in 2. conclusione*, non comprehendit beneficia juris patronatus maxime laicorum, multo minus in iis locum habere poterit optio: quod vero regulæ reservatoriae † non habeant locum in beneficiis juris patronatus laicorum, tenet *Gemin. c. 2. num. 11. de præb. in 6. & ibi Franc. numer. 8. Lap. alleg. sua 96. fere per totam. Rot. decis. 3. de jure patr. in antiq. Cassad. eod. tit. decis. 6. Put. decis. 319. num. 2. lib. 1. Card. cons. 117. nu. 2. & in elem. 1. 7. q. Alex. cons. 73. in princip. volum. 4. Gaspar. de Perus. in tract. de reserv. benef. in quæst. qua autem benef. reservantur Æn. Falcon. eod. tract. q. 3. princ. 14. effect. numer. 5. & q. 4. princip. & alii quos ad hoc late referunt, & sequuntur de magis communi attestantes Paul. Granut. in Addit. ad Simon. simil. tract. q. 9. Mandos. ad 1. reg. cancell. q. 10. n. 1. & 2. Roch. Curt. tract. de jure patr. vers. honorificum. q. 4. nu. 22. & 23. Lambert. in simil. tract. q. 6. prima par. libr. 2. art. 22. num. 4. & de communi Covar. præct. quæst. c. 36. num. 2. & 3. quicquid in contrarium voluerit Zenzel. in extrav. execrabilis in vers. disponere, de præb. & gloss. d. c. 2. in verbo, collatio, eod. tit. in 6. Idemque procedit † etiamsi in re- 84
 servatione adsint illa verba, ad cujuscunque collatio-*

- nem, provisionem, electionem vel præsentationem, vel quamvis aliam dispositionum pertineant, ut post Lap. alleg. 84. num. 6. & alios tradunt Mandos. d. q. 10. nu. 2. & Nicol. Delph. de jure patr. quest. ult. Secundo
- 85 procedit quoque, licet beneficium sit mixtum † juris patronatus clericorum, & laicorum, ut post Roch. Curt. d. tract. juris patron. vers. competens alicui, quest. 24. & alios r. solvunt, lateque tradunt Simon. d. q. 9. num. 3. ibique Add. num. 7. Covar. d. q. 36 num. 4. Mandos. d. q. 10. num. 8. & Gambar. tract. de leg. libr. 3. num. 363. cum seq. dum tamen major pars sit laicorum, ut Gambar. & iidem Add. ad Simon. loc. cit. voluerunt. Tertio idem
- 86 esset in jure patronatus competente clericis † ratione bonorum patrimonialium, cum tamquam laicale censetur, ut fuse ostendit ibid. Mandos. num. 7. Limita ve-
- 87 ro primo, ut non procedat † in jure patronatus clericis ratione ecclesie spectante, ut late per Mandos. num.
- 88 5. & 6. Secundo ut non procedat etiam † in jure patronatus laicale, nisi quando eis competit ex fundatione, constructione vel donatione, secus si ex privilegio, vel præscriptione, ut voluit Archid. & Gemin. d. c. 2. de præb. in 6. & fuse probat Covar. d. c. 36. num. 6. &
- 89 Mandos. d. q. 10. num. 3. Posse tamen Papam † reservare beneficia patronata etiam laicorum certum est, prout dicit idem Mandos. d. q. 10. nu. 2. in fine, neque id negant præcitati Doct. sed solum dicunt, non præ-
- 90 sumi voluisse reservare; potest enim Papa † expresse derogare juri patronatus, ut patet ex Doct. in o. cum dilectus, de jure patr. Covar. præct. quest. c. 36. cum aliis, quos ad saturitatem congerit Petr. Cened. in collect. ad jus canon. 2. part. collect. 79. & Covar. d. c. 36. num. 1. Nec non universum de jure patr. quod ad reservationem, vel derogationem spectat præter omnes supra citat. videndi sunt etiam alii, quos cumulat Mandos. d. q. 10. & Cened. d. collect. 79. 2. par. & collect. 21. num. 2. & 3. 3. part. Aliam etiam rationem, & magis solidam addere possumus ad principalem nostram conclusionem, quia nimirum per optionem, ubi maxime distinctæ

sunt præbendæ, acquiritur novus titulus, *ut jam semel admonuimus, & latius ostendemus, inf. c. 7. q. 1.* Non potest autem quis acquirere titulum, aut beneficium juris patronatus sine consensu patroni, *ut toto fere titul. de jure patr.* Ex quo tamen inferitur † una limitatio ad 91 d. conclusionem, quod si accedit patroni consensus, poterit fieri optio in præbenda & beneficio juris patronatus. Secundo limitatur, posse † speciali præscri- 92 ptione, seu consuetudine induci, ut etiam in beneficiis, & præbendis juris patronatus fiat optio; tum quia etiam potest talis consuetudo induci in reservatis, *ut supra, concl. 7. ostendimus*; tum quia contra jus tertii præscribi posse, & consuetudinem induci saltem spatio 40. annorum, superius, *cap. 2. q. 2. demonstravimus*, & in specie etiam tanto tempore † juri patronatus 93 præscribi posse late tradit Lambert. *de jure patr. lib. 3. q. 7. princip. n. 7. & 8.*

QUÆRO QUINTO, *An in beneficiis, & præbendis, qua permutantur, siue in ipsa permutatione locum habeat optio?*

Respondeo, communiorem conclusionem esse, † 94 quod non: *ita Paul. de Lig. in clem. 1. de rer. permut. Io. de Lig. c. fin. de consuet. in 6. post Io. An. in Addit. ad Specul. tit. de rer. permut. ita etiam Gam. in c. licet, num. 41. de rer. permut. in 6. Bonif. de Vital. post Paul. in clem. unic. numer. 60. de rer. permut. Petrus de Vbal. in tract. de benef. permut. q. ult. num. 96. Feder. de sen. eod. tract. q. 28. & cons. 62. per totum, ubi optime eam comprobat, & à contrariis defendit; eandem tuentur Nicol. Delphin. tract. de jure patr. num. 157. & seq. Gig. de pension. q. 63. num. 14. Mil. in Repertor. verbo consuetudo optandi non habet locum, il. 2. Prob. in Addit. ad Io. Monach. d. c. firm. nu. 2. 9. & 30. post Gemin. cons. 39. Add. ad Rot. decis. 1. de rer. permut. in no. num. 7. Gregor. Tholos. in tract. de benef. c. 39. num. 4. Io. Coras. in simil. tract. c. 9. num. 9. & satis probatur ex tex. in c. unico, de rerum permut. in 6. & clem. 1. eod. tit. Ex quibus duas rationes colligo; altera est, quod cum actus agentium † non operentur 95*

ultra intentionem eorum, *l. non omnis, ff. si cert. pet. cum similib.* procul dubio non debet habere locum optio, per quam permutans non acciperet præbendam, quam ille alter ideo resignavit, ut ipse haberet, nec aliter resignasset, ut dicitur *d. c. unico ibi*, quæ alias minime resignasset; altera, quod præbenda resignata alteri conferretur, quam permutanti contra expressam decisionem d. clem. Neque valet quod præbenda, quæ confertur, subrogatur in locū optatæ; nam textus d. clem. aperte requirit, † quod ipsamet præbenda, quæ resignatur, alteri quam permutantibus non conferatur, ea autem ipsa alteri conferretur. Alias rationes videre poteris apud Dd. sup. ut maxime Fed. de sen. loc. alleg. Ex quibus patet, male sensisse contrarium Jo. An. d. c. fin. in verbo, cum vacavit, & ibi Anchar. & Gemin. nu. 4. male etiam Lap. Abb. d. c. fin. & in Addit. ad Fed. loc. cit. aliter & late distinguebat, prout etiam ejus distinctionem refert, & reprobat idem Gemin. loc. cit. ut ibi per eos, quæ distinctio confunditur ex supra dictis, sicut etiam illa, quam facit Imol. in c. fin. colum. 20. de rer. permut. & refert, ac sequitur Franc. d. c. fin. nu. de consuet. in 6. quod aut permutatio sit propter utilitatem permutantium, & habeat locum optio, ex quo talis permutatio sit ambitiosa, & restringenda; aut propter utilitatem ecclesiarum, & tunc non habeat locum optio. Hæc autem distinctio quam sit frigida quis non videt? neque enim debet pendere usus privilegii, & consuetudinis Capitularis ex facto, aut etiam animo unius de collegio, de quo nemo forsan tunc erit, qui judicare velit. Illud sane temperamentum, ut ita loquar, ad eam communem opinionem libenter

97 adhiberem, quod si † consuetudo ipsa optandi obtinisset, in omni vacatione, non autem solum simplici, ita ut ab antiquo optatum fuerit etiam in vacatione ex causa permutationis, tunc ea opinio cessaret nisi expresse Papa, aut Legatus clausulam derogationem statutorum, & consuetudinum ecclesiæ de optando in provisione inseruisset, ut optime tradit Nicol. Delphi.

d. tract. de jure patr. num. 158. quod ipsum etiam ex eo comprobari potest, quod *supra q. 3. concl. 7. & q. 4. ad finem* ostendimus, induci posse specialem consuetudinem optandi beneficia reservata, & quæ sunt de jure patronatus.

QUÆRO SEXTO, *An possit optari præbenda habens aliquod onus annexum, puta præbenda Theologala, Pœnitentiaria, vel similis.*

Respondeo † non posse: ita in specie voluit Navar. 98 *cons. 14. de reb. eccles. non alien. nu. 3. volum. 1. & probari potest, cum quod ibi electa videtur industria persona, tum quia ubi aliquod beneficium requirit qualitates aliquas, aut examen, si cui indulgetur, ut possit consequi beneficium aliquod, aut dignitatem, illud non venit, quod examen aut qualitates illas requirit, ut est optimus tex. in c. fin. de transl. episc. cum ibi not. pro quo etiam faciunt, quæ de hujusmodi præbendis certis personis graduatis, ac certis qualitatibus præditis † 99 omnino conferendis decrevit Conc. Trid. sess. 5. c. 1. de refer. sess. 24. c. 4. & sess. 25. c. 5. traditque inter alios Covar. pract. q. c. 36. num. 3. Rebuf. in concord. Rubr. de collat. §. 1. verbo, Theologalem, & verbo, alteri, & Jo. Quintil. Hæd. in repetit. o. de multa, num. 45. & seqq. de præbend. Tandem quod hujusmodi præbendæ erectæ in Theologalem & Pœnitentialem non possint optari, postquam hæc scripsi inveni fuisse decisum per sacram congregationem super declaratione Concilii Trident. ad cap. 1. sess. 5. & cap. 8. sess. 24. de reform. An vero per canonicum possit optari dignitas, quæ aliqua ex causa reservata non sit, dicemus inf. c. 5. q. 2.*

QUÆRO SEPTIMO, & ultimo in hoc cap. *An possit optari præbenda minor, qua tamen aliqua de causa sit magis grata?*

Respondeo † posse: ita gloss. d. c. fin. in verbo, meliores & ibi Butr. & Anchar. de consuet. in 6. eamque gloss. sequitur Franc. Marc. decis. Delphin. 1258. nu. 4. 1. part. & communiter, ac merito receptam dicit Navar. de reb. eccles. non alien. cons. 4. volum. 1. à qua etiam opi-

- nione non discedit Rom. *conf.* 227. Rot. *decis.* 5. *vers.*
 101 *præterea, de consuet. in no.* sed contrarium † tenet ex-
 presse Rot. *decis.* 3. *eod. tit. in no.* & Franc. *d. c. fin. in princ.*
nu. 8. cui etiam accedere videtur post Jo. Mon. Mil. *in*
ver. consuetudo per quam, il. 1. Gemin. vero *d. c. fin. nu.*
 102 11. volens concordare opiniones distinguit † quod
 aut consuetudo specificè disponit, quod possint optari
 majores præbendæ, & tunc non possunt minores, aut
 consuetudo simpliciter disponit, & tunc possit optari
 major, & minor, sicque procedat opinio gloss. Verum
 103 † hoc est nihil dicere, sed vel priori, vel posteriori opi-
 nioni adhærere: secundum enim membrum est ipsa
 expressa prima opinio: primum autem est ipsa secun-
 da opinio, si illud pure intelligatur, prout sonat, si ve-
 ro addatur dictio taxativa, *solum*, quasi inducta sit con-
 suetudo, quod solum majores præbendæ optentur,
 tunc nihil mirabile dicit, sed id, quod neque qui sunt
 in contraria sententia negabunt. Moventur autem,
 qui contrarium sentiunt duplici ratione. Primo, quia
 ex quo consuetudo sic est obtenta, ut optetur major,
 104 non debet extendi ad minorem, quia præscriptio † non
 extenditur nisi ad id, quod est possessum, *c. veniens, de*
auditis, c. cum ex officii, de præscript. de quo etiã late per
Rom. conf. 371. & Doct. *in c. tua de deci.* neque consue-
 105 tudo † extendi debet, *ut not. in c. fin. de off. Archid. Se-*
 106 *cundo* quia licitum est ascendere † ad majorem digni-
 tatem, sed non descendere de majori ad minorem, *ju-*
ta not. in c. quanto, & c. licet, quod est fin. de translat.
Episc. & c. cui de non sacerdotali, de præbend. in 6. ubi
 non datur descensus etiam quoad valorem præbendæ.
 Quibus tamen, & similibus non obstantibus priori opi-
 nioni adhæreo, quam in conclusione firmavi, quod
 indistincte possit fieri optio etiam de minori præben-
 da, ubi ex aliqua causa sit magis grata vel ob interesse
 veritatis, quia exempli gratia illa major, seu melior,
 quã obtinet, sit pensione gravata, ut ab ea se liberet, *ju-*
xta ea, qua trademus inf. c. 7. q. 2. vel etiam ob interesse
 affectionis, puta quia minoris præbendæ bona vici-
 niora

niora sint suis patrimonialibus, quia ea præbenda fuit
 sui patruī, aut valde amici, vel simili de causa. Id au-
 tem probō & ipse dupliciter. Primo rationibus gloss.
d. c. fin. verbo, meliores, tum quia quod in favorem † a- 107
 licujus inductum est, non debet in ejus odium retor-
 queri, *c. quod ob gratiam, de reg. jur. in 6. & l. nulla jaris*
ratio, c. de legi, tum quia cui licet plus, licet † & minus, 108
c. cui licet de reg. jur. in 6. cum simil. Secundo illa ratio-
 ne, quam tangit Rot. *d. decis. 3.* quia illud est melius,
 quod est magis gratum, & plus placet, §. *præterea, In-*
stit. de action. & l. Sabinus, ff. de in diem addict. quod
 etiam ex eo confirmatur, quod est ita considerabile in-
 teresse aliquod sive veritatis, sive etiam affectionis, ut
 cum alioquin non nisi posita magna læsione † decur 109
 etiam ecclesiæ in integrum restitutio, *c. i. de in integ. re-*
stit. cum concordant. tamen restitutio † conceditur non 110
 solum propter interesse veritatis, *ut est tex. in l. minori-*
bus, ubi Doct. ff. de minor. sed etiam propter interesse
 affectionis, *ut not. Bart. Bal. & alii in l. si in emtionem,*
ff. de minor. & post multos Odd. tract. de restit. in integr.
q. 4. art. 10. idq; optime probat tex. d. l. si in emtionem,
 ubi minor restituitur, si omisit emere rem majorum
 suorum in emtionem collocatam.

His positis, non obstant in contrarium adducta.
 Non primum, quod præscriptio non extenditur nisi
 ad id, quod est possessum. Respondeo enim primo, for-
 te procedere id in præscriptione, † nos vero loqui de 111
 consuetudine, quicquid velit Gemin. *d. c. fin. in princip.*
num. 9. & 11. dum contendit, consuetudinem optandi
 magis proprie dici præscriptionem, id enim facile re-
 felli potest, *ex late traditis per nos supra cap. 2. q. 2.* Se-
 cundo tam præscriptionem, quam consuetudinem † 112
 extendi posse ad casus omnino similes; imo ipsi Ge-
 min. & Franc. *d. c. fin. in princip. num. 7.* voluerunt, hanc
 consuetudinem extendi de casu vero ad fictum, *de quo*
nos latius inf. c. 4. q. 4. in nostra autem specie casus o-
 mnino similis est, cum illud melius dici † possit alicui, 113
 quod magis gratum est, ut diximus, & sic solvitur quod
 objicie.

objiciebatur, *ex not. in cap. fin. de off. Archid.* consue-
 tudinem non extendi, præterquam quod ille tex. lo-
 quitur potius de præscriptione, & quidem valde odio-
 sa nimirum de præscribenda per Archidiaconum ju-
 risdictione in monasteriis, quod magis Episcopo præ-
 judiciale est, quam jus optandi, ut quisque facile potest
 intelligere. Non obstat etiam, quod objiciebatur *c.*
quanto, & cap. licet de transl. Episc. Nam quod atti-
 net ad *c. quanto*, non prohibetur ibi descensus, sed so-
 lum præmissio, quod quis de facto relicta propria ec-
 clesia ad aliam se propria auctoritate transtulerat.
 subdit summus Pontifex, quod qui se ad majorem ple-
 bem transtulit, à cathedra repelli debet aliena: immo
 gloss. fin. ibi dicit, idem fore, si ad parem, vel minorem
 se transtulisset: *cap. vero licet*, seu *fin. primo* loquitur
 de majoritate, & excessu in dignitate, non in redditu,
 prout etiam loquebatur *c. quanto*, deinde dispositio
 tam *d. c. si.* quam *cap. cui de non sacerdotali*, procedit
 114 propter mandatum, cujus fines † diligenter sunt cu-
 stodiendi, *c. cum dilecta, de rescript. & l. diligenter,*
mandat. cum similib. ut de dispositione *tex. d. c. cui de*
non sacerdotali, dicit ibi Pontifex *in fi. & not. gloss. d.*
fin. in verbo, meliores, de consuet. in 6. Nam in *d. c. licet*
 115 concesserat † in specie prædecessor Pontifex cuiusdam
 Episcopo, quod si ad majorem vocaretur forsitan di-
 gnitatem, eam sibi liceret assumere; declarat autem
 ibi Innoc. III. non potuisse illam transire ad parem di-
 gnitatem, quia fuerat expressum de majori; & quia et-
 iam in majori dignitate propter majorem utilitatem
 facilius solet dispensari, *ut ibi inquit Pontifex, & gloss.*
in verbo, ad pacem. In *cap. vero cui de non sacerdotali*
 statuit Bonif. VIII. quod si cui manderetur provideri de
 præbenda non integra, aut certi valoris, non poterit et-
 iam volenti de sacerdotali, dimidia, vel minoris valo-
 ris provideri propter certos fines mandati, *ut inquit ibi*
textus, & not. gloss. & Doct. & nos mox admonuimus.
 Atque hæc circa materiam hujus tertii cap. dicta suffi-
 ciant.

SUMMÆ RERUM.

- 1 *Canonici soli seu beneficiati in aliqua ecclesia collegiata, regulariter optare possunt.*
- 2 *Consuetudo optandi inter canonicos inducta non extenditur ad dignitates, seu Pralatos, ut possint optare canonicales prabendas.*
- 3 *Consuetudo non extenditur de persona ad personam diverse qualitatis.*
- 4 *Prabendam pœnitentiarum, aut similem obtinens non potest fortasse aliam optare. Contrarium. numero 11.*
- 5 *Divisio beneficiorum unitorum debet fieri ab habente auctoritatem servata solennitate; & ex justa causa, sicut & unio.*
- 6 *Beneficiarius non potest suum beneficium diminuere, aut damno afficere.*
- 7 *Canonicus an habeat successorem, & an Pœnitentiarum, & num. 12.*
- 8 *Pœnitentarius principaliter habet officium, prabendam per annexionem, & quasi rem peremptam secundum Navar. de quo num. 13.*
- 9 *Beneficiatus habens ecclesiam Parochialem suo beneficio annexam, non dicitur simpliciter habere curam animarum.*
- 10 *Navarri Doct. auctoritas.*
- 12 *Pœnitentarius optando non dividit, aut unit officium à beneficio aut cum illo, sed dimittit prabendam cum onere, & officio.*
- 13 *Theologi, & Pœnitentarii officium quomodo instituendum sit.*
- 14 *Vnio non semper ita fit, ut, quod unitur, alteri accedat.*
- 15 *Antiquiores canonici prius optant, antiquiores inquam non etate, sed receptione. num. 16. declaratur. num. seqq.*
- 17 *Canonicus qui major est ordine, posterior tamen receptione, quomodo debeat preferri in portione percipienda.*

18 *Anti-*

- 18 Antiquiores etate, vel maiores ordine poterunt e
consuetudine speciali preferri in optando; ut
Doctores, aut persona insignes. num. seqq.
- 19 Doctorum ordo praeipuus est
- 20 Excommunicatus potest optare, Contrarium ali
num. 21. 43
- 22 Excommunicatus privatur fructibus beneficii.
- 23 Collatio beneficii facta excommunicato nulla est. 44
- 24 Optio non est collatio, neq; collationem requirit.
- 25 Excommunicatus potest acceptare beneficium ius
sibi collatum. 45
- 26 Beneficii collationem excommunicato factam, ma
iure tenere probabile est. 46
- 27 Excommunicatus aequiparatur deportato.
- 28 Deportatus potest eligere & optare.
- 29 Excommunicatus potest ea, qua sunt facti, & p
qua solum voluntas declaratur. 48
- 30 Excommunicatus non amittit fructus beneficii, ni
per sententiam eos expresse continentem. 49
- 31 Absentes ab ecclesia optare possunt.
- 32 Absentes ob servitium Papa, vel ecclesia optare p
sunt; licet consuetudo, vel statutum disponat
quod soli praesentes optent. Hi enim habent ut p
praesentibus. num. 33. 50
- 34 Consuetudo contra ius non extenditur de casu vero
ad fictum, neque de loco ad locum, neq; de persona
ad personam. Idem in statuto. num. 35. Quod ius
men perpetuum non est, remissive. num. 36. praes
pue vero ubi in casu omisso militat eadem omni
no ratio. num. 37. vel ubi ea aequiparantur à legi
num. 38. 51
- 39 Statutum, vel consuetudo disponens de praesentibus
in ecclesia extenditur de casu vero ad fictum. 52
- 40 Consuetudo optandi, sicut quavis alia inducta i
una ecclesia non extenditur ad aliam ecclesiam
quamvis illi subjectam. 53
- 41 Canonicus, qui ex consuetudine optare non potest ni
si semel, si semel optavit praebendam, super qua
deindè 54

deinde moveatur sibi lis, non poterit aliam optionem facere: poterit tamen redire ad suam, si succumbat, eamque dimiserit cum protestatione, num. 42.

- 43 Prior in data, qui non fuit negligens, praefertur in optando priori in receptione; posteriori tamen in data.
- 44 Conditio habetur pro impleta, cum non stat per eum, qui implere debet.
- 45 Absentes in servitio Papa, vel ecclesia cur optare possint etiam stante consuetudine, vel statuto, quod soli praesentes optare possint.
- 46 Absentes quoque in servitiis Episcopi optare possunt. Quid in absentibus causa studii de licentia Papa, vel Episcopi. num. 47.
- 48 Absentes causa studii de licentia Praelati, vel Papa percipiunt fructus suarum prebendarum.
- 49 Privilegiati, ut percipiant fructus, ac si residerent, optare non possunt, & gaudere aliis privilegiis, qua competunt praesentibus. tam de iure communi, quam ex consuetudine, vel statuto.
- 50 Consuetudo contra ius quando extendatur ad casum fictum.
- 51 Consuetudo optandi non est improbata à iure, sed immo permessa, & quodammodo approbata.
- 52 Optio fieri potest per procuratorem, habentem speciale mandatum: immo per procuratorem cum libera. nu. 55. quid in habente generale mandatum. num. 58.
- 53 Potest per alium, qui potest per se ipsum; & qui per alium facit, per se ipsum facere censetur.
- 54 Procurator admittitur in quavis re, ubi non prohibetur.
- 56 Procurator cum libera equiparatur habenti speciale mandatum. Item potest permutare. num. 57.
- 58 Procurator habens generale mandatum, & negotiorum gestor si nomine meo optet, & ego ratum habeam, optio valebit.

- 50 *Dominium pecunie soluta negotiorum gestori acquiratur creditori ratihabitione secuta.*
- 60 *Optio per quemcumq; nomine meo facta forte valet, si ratum habeam.*
- 61 *Beneficium potest alicui conferri nomine absentis.*
- 62 *Beneficium impetrari potest sine mandato.*
- 63 *Coniuncta persona sine mandato admittitur ad optandum; sicut etiam in beneficalibus, num. 64 requiritur tamen ratihabitione, num. 69.*
- 65 *Coniuncta persona regulariter admittuntur, si caveant de rato; & qua illa sint. num. 66. & usque ad quem gradum. num. 67.*
- 68 *Canonicus, aut alias coniunctus conjunctione spirituali non potest pro alio coniuncto impetrare, aut acceptare.*
- 69 *Ratihabitione requiritur ubi aliquis sine mandato speciali, aut sine libera pro alio optavit: & in ratihabitione huiusmodi per antiquiores facienda pendente possint iuniores interim optare. numero 70.*

CAP. IV.

Quinam optare possint prabendas.

QUÆRO PRIMO, *An soli & omnes antiquiores canonici optare possint?*

PRIMA CONCLUSIO. Illud certum est, solos canonicos, seu beneficiatos in aliqua ecclesia collegiata regulariter † optare posse, ut patet ex iis, quæ supra diximus, c. 1. q. 2. & c. 3. q. 1. ubi etiam diximus, posse induci consuetudinem, ut beneficiatus in aliqua ecclesia, dummodo constituat aliqua ratione unum corpus cum canonicis, possit optare canonicatum, seu prabendam vacantem, vel non optatam: pro quo etiam facit decis. Delphin. Franc. Marc. 1271. nu. 4. immo etiam ibid. ostendimus, posse beneficiatos inter se optare, dummodo collegium in aliqua ecclesia constituent.

S E C U N D.